

Natuurvereniging Hollandse Delta.

Broedvogelinventarisatie 2024 Beningerslikken

Mededeling nummer VWG 386

Auteur: Hans op den Dries
Coördinator Beningerslikken

© KNNV afdeling Hollandse Delta

Broedvogelinventarisatie 2024 Beningerslikken

Een publicatie van de Vogelwerkgroep van de Natuurvereniging Hollandse Delta, een afdeling van de KNNV.

Mededeling nummer VWG 386

Auteur: Hans op den Dries

Onderzoekers:

Deelgebied A: Gerrit Hijbeek en Damian van Katwijk;

Deelgebied B: Niet geteld;

Deelgebied C: Marcel Straver;

Deelgebied D: Jos Schreiner;

Deelgebied E: Jos Schreiner;

Deelgebied F: Niet geteld;

Deelgebied G: Hans op den Dries, Marja de Lange 1x, Jos Schreiner 1x, Hugo van der Wal 1x;

Spuimonding West (Sw): Peter Vermaas en Karel Adriaanse.

Medetellers: Dick Zwart (C), Debby Schreiner (D) en Theo Hagendoorn (G).

Omslagfoto: Snor in els (archieffoto), fotograaf: Hans op den Dries

Foto's en tabellen:

Peter Vermaas, Jos Schreiner, Marja de Lange, Marianne en Hans op den Dries.

Plattegrond afbeelding 1: Google maps

Natuurvereniging Hollandse Delta

een afdeling van de KNNV

secretariaat:

Peter Vermaas

Schudegge 17

3224 BP Hellevoetsluis

Telefoon: 0181-324058

Email: secretaris@hollandsedelta.knnv.nl

Inhoudsopgave

1	Samenvatting.....	3
1.1	Aanbeveling	5
2	Inleiding	6
3	Gebiedsbeschrijving	8
4	Werkwijze	14
5	Resultaten.....	16
5.1	Broedvogels	16
5.1.1	Opmerking met betrekking tot de tabellen	16
5.1.2	Legenda afkortingen, broedcodes	16
5.2	Beschrijving enkele soorten.	19
5.2.1	Doelsoorten (Deelgebieden A, C, D, E, G en SW)	19
5.2.1.1	Algemeen	19
5.2.1.2	Doelsoorten	21
5.2.2	Niet doelsoorten.....	23
5.2.2.1	Sterk of extreem gedaald	23
5.2.2.2	Nieuw	24
5.2.2.3	Extreem gestegen	25
5.2.2.4	Gelijk gebleven of incidentele broedvogels.....	25
5.3	Niet broedvogels	29
6	Zoogdieren.....	30

1 Samenvatting

Jaargang 41

We zijn alweer in 2024 en gelukkig weer in staat geweest om in dezelfde opzet als de laatste jaren de Beningerslikken (BS) te tellen op broedvogels.

Dit jaar zijn de deelgebieden A, C, D, E, G en Spuimonding West (SW) geteld.

In het deelgebied G zijn tevens door medeteller Theo Hagendoorn de planten geïventariseerd. Daarbij viel vooral op dat in een deel van dit gebied, aan het einde van het telseizoen, het riet een zeer slechte conditie had. De vraag is of het een ziekte was of dat er andere factoren meespeelden.

In november 2024 is er in deelgebied C een kortlopend muizenonderzoek gehouden, onder leiding van Jan Alewijn Dijkhuizen, van de zoogdierwerkgroep. De resultaten daarvan zijn in dit verslag vermeld onder hoofdstuk 5.4 en geven een verrassend beeld, maar zonder de doelsoort, de noordse woelmuis, aan te treffen.

Het gebied is in beheer bij Natuurmonumenten (NM).

De deelgebieden B en C en de deelgebieden F en G blijven om het andere jaar geteld worden.

Helaas hebben, in verband met het ongeval van het pontje bij de zomerdijk om SW op 25 februari 2023, de tellers van de deelgebieden D, E en SW hun tellingen nog steeds niet op de gebruikelijke wijze kunnen uitvoeren, omdat er geen verbinding meer was in de zomerdijk aan de zuidwestzijde. Daardoor hebben deze tellers hun route moeten aanpassen. Dit heeft zeker voor SW een negatief resultaat gehad.

Hopelijk is er voor het volgend telseizoen een oplossing voor dit probleem. In ieder geval is de hoop dat er weer een verbinding komt, waardoor niet alleen de recreanten, maar ook de tellers van de BS weer over deze dijk hun rondje kunnen lopen, dan wel hun telgebied via de kortste route kunnen bereiken of volledig kunnen tellen.

Feitelijk kunnen wij dit teljaar het beste vergelijken met de jaren 2018, 2020 en 2022. In deze jaren zijn, op één jaar na (2022), alleen genoemde deelgebieden geteld. In het jaar 2022 is door omstandigheden deelgebied E niet geteld, hier is waar nodig een opmerking gemaakt en met een * aangemerkt.

SW wordt al sinds 2014 geteld en nog steeds blijft de vogelpopulatie veranderen. Het doorontwikkelen van de begroeiing is nog niet gestopt. NM heeft inmiddels wel aan de hand van de laatstgehouden kwaliteitstoets in 2023 een voorzichtige beslissing genomen:

- *“Delen wilg mogen doorschieten naar bos, maar is ongewenst in het hele gebied. De delen die direct grenzen aan het slik moeten vrij van houtig opschot blijven. Tegelijkertijd wordt geaccepteerd enige mate van houtig opslag in het gebied zolang het de gestelde natuurdoelen voor het gebied niet in de weg zit.”*

Dit houdt voor de vogelsstand onder andere in dat de soortenrijkdom zal blijven bestaan en zelfs nog kan groeien en dat er wat de aantallen betreft nog wel veranderingen kunnen optreden.

Nog steeds is de kwaliteit van het opkomende riet niet geweldig. Er zijn zelfs delen waar het riet halverwege het telseizoen helemaal geel geworden was. Maar door de relatief hoge waterstand gedurende dit seizoen is in ieder geval geen sprake geweest van uitdroging van de grond. Of dit voor een betere rietkwaliteit voor het komende seizoen gaat zorgen moeten we afwachten.

Als we de bovengenoemde jaren over de getelde deelgebieden vergelijken, dan zien we een redelijk stabiel beeld in het aantal soorten (tussen de 60 en 62). Het aantal broedvogelterritoria is, na drie opeenvolgende jaren (2018-2020-2022) gestegen (1139-1451-**1528***), in 2024 plotseling gedaald naar 1277.

1528*: Bij het aantal **1413** van het jaar 2022 (zie verderop in [tabel 4](#) op pagina 18) zal een geschat aantal van **115** territoria opgeteld moeten worden. Het totaal zou dan op **1528** uitgekomen zijn.

Het is het elfde seizoen op rij dat deelgebied SW op broedvogels is geïventariseerd. De begroeiing ontwikkelt nog steeds door in SW. De weelderige wilgengroei is echter niet gewenst, althans dat was tot voor kort de stelling. Na de gehouden kwaliteitstoets vorig jaar, is besloten door NM om in een bepaald gedeelte toch een lage begroeiing toe te staan.

De soortantallen in SW variëren van 40 in 2018 tot 51 in 2024 (zie [tabel 4](#) op pagina 18).

Voor de resultaten van afgelopen seizoen en verschillen in de hierbovengenoemde jaren zie verder [tabel 4](#) op pagina 18).

Ook dit jaar hebben de doelsoorten bruine kiekendief, blauwborst en rietzanger het redelijk goed gedaan, al waren de aantallen van de blauwborst wel iets gedaald. De slechte weersomstandigheden zouden hier een groot deel van de oorzaak kunnen zijn geweest.

Grofweg kunnen we zeggen dat er dertien onregelmatige broeders in het gebied vertoeven. Dit seizoen waren er drie nieuwkomers te weten de soepgans (1), gaai (1) en de goudvink (1). Of de goudvink ook echt een territorium heeft bezet en mogelijk zelfs tot broeden is gekomen, kan niet worden gezegd.

Dertien soorten zijn extreem gedaald, terwijl er vier soorten extreem gestegen zijn. Eén van de stijgers was de snor. Deze is ook één van de onregelmatige broeders, die dit seizoen plotseling met een relatief hoog aantal (15) aanwezig was in de getelde gebieden

De brandgans, grote Canadese gans, enkele weidevogels, de grasmus en de rietgors behoren tot de extreme dalers.

Dit jaar zijn er zes zoogdiersoorten waargenomen, waaronder de meest zichtbare soorten ree, vos, bever en haas. Er zijn ook twee kleine zoogdieren genoteerd, namelijk de mol en een spitsmuis (spec). De laatste paar jaar hebben de tellers weinig last gehad van teken.

In het najaar is door de zoogdierwerkgroep een muizenonderzoek uitgevoerd, de resultaten hiervan zijn positief, al is de doelsoort (noordse woelmuis) niet aangetroffen.

1.1 Aanbeveling

Onveranderd wordt als aandachtspunt voor NM aanbevolen de guldenroede te blijven bestrijden, om te voorkomen dat door deze plantensoort:

- de oorspronkelijke begroeiing als wilgenroosje, poelruit, valeriaan, grote kaardebol en als belangrijkste het riet, fors onder druk komt te staan;
- de blauwborst, rietgors en kleine karekiet verder terrein gaan verliezen.

Het schonen van de sloten en het onderhouden daarvan zal voortgezet moeten worden, zodat het water beter, verder en op meer plaatsen het gebied in kan stromen. Dit zal de moerasvegetatie ten goede komen.

De loopplank in **deelgebied G** is verdwenen, het is wenselijk deze toch weer aan te brengen op aangegeven locatie, midden in dit deelgebied. Graag, in verband met de veiligheid, deze dan ook voorzien van kippengaas.

Er moet nog kippengaas op de plank in **deelgebied D** worden gespannen, om te voorkomen dat op vochtige en natte dagen de teller uitglijdt bij het oversteken van de betreffende sloot.

Tot slot.

Het is wenselijk aan het begin van het gebied op de parkeerplaatsen en bij de toegangshekjes op (de) informatieborden een uitleg te geven over de telactiviteiten door vrijwilligers. Dit om duidelijkheid te geven en om misverstanden en ongenoegen bij recreanten weg te nemen. Vooral de teller van deelgebied SW loopt flink in de kijker.

20 mei 2024 - ladderplank onder water in deel D

2 Inleiding

Jaargang 41.

In 2024 is op verzoek van Natuurmonumenten (NM) voor de 41ste keer de Beningerslikken door leden van de Vogelwerkgroep van de Natuurvereniging Hollandse Delta op broedvogels geïnventariseerd. NM is eigenaar en beheerder van dit gebied.

Sinds 2018 is, in overleg met de betrokken partijen, besloten het gehele gebied inclusief Spuimonding-West de **Beningerslikken** (BS) te noemen.

Dit jaar zijn de deelgebieden A, C, D, E, G en Spuimonding West (SW) op alle broedvogels in de daarvoor geschikte lentemaanden maart tot en met half juni geïnventariseerd. Hierbij is er zoals gebruikelijk geteld volgens de Sovon-normen. De gegevens zijn direct verwerkt in de BMP database van Sovon. Enkele medewerkers van NM hebben leesrechten om o.a. de inventarisatiegegevens direct te kunnen lezen en volgen. Daarmee zijn deze gegevens ook gelijk te gebruiken door NM voor het bepalen van het beleid.

Het doel van deze broedvogelmonitoring is om bij te houden wat er leeft in de terreinen. Uiteindelijk zullen de gegevens gebruikt worden om het beleid hierop af te stemmen. Tevens is deze inventarisatie nodig voor het verkrijgen van bepaalde subsidies.

In dit verslag zijn de aantallen en de verspreiding van de broedvogels verwerkt en zijn de daarbij behorende tabellen weergegeven. Er zijn echter geen stippenkaarten of dergelijke bijgevoegd. Deze kaarten kan NM zelf downloaden uit het Sovon systeem. Ook is er een korte toelichting gegeven van een aantal soorten en er is voor een aantal soorten een vergelijking gemaakt over de afgelopen jaren. Van een aantal niet-broedvogels is een korte vermelding gemaakt.

Naast de vogels zijn ook de waargenomen zoogdieren genoteerd en in een tabel weergegeven. In deelgebied G is gedurende de verschillende tellingen een beknopte inventarisatie gemaakt van de diverse planten die werden opgemerkt door Theo Hagendoorn. Hiervan is eveneens een overzicht bijgevoegd.

In een tellingen van begin mei werd opgemerkt dat in een deel van deelgebied G het riet sterk in kwaliteit was afgenomen. In dit verslag zal onder het hoofdstuk Gebiedsomschrijving (pag. 10) hier op worden teruggekomen.

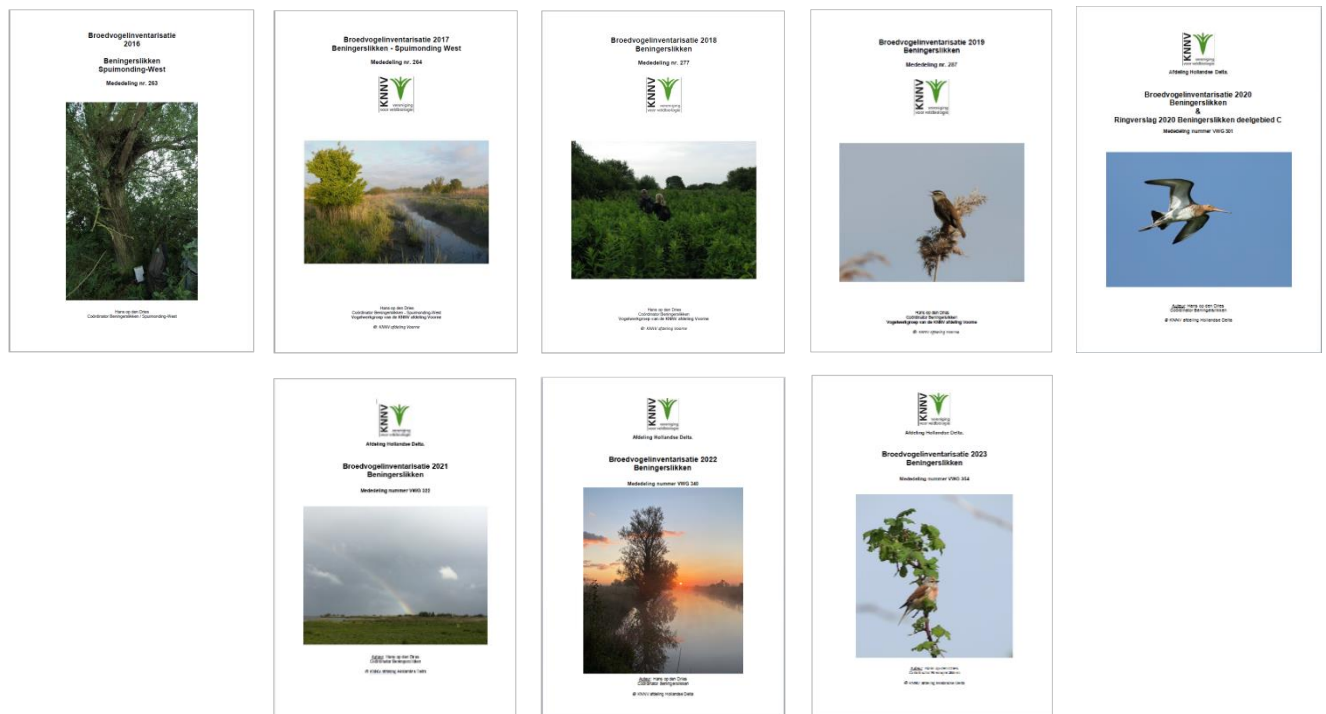
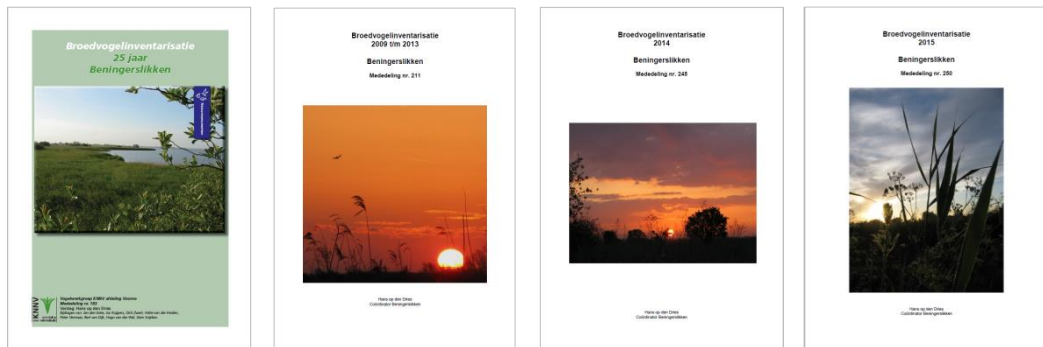
20 mei 2024 hoogwater in deelgebied D aan de Haringvlietzijde

26 mei 2024 na een natte tocht moeten de laarzen gelegegd worden.

Tot slot wordt verwezen naar de volgende verslagen (allen mededelingen door Hans op den Dries):

- *Broedvogelinventarisatie*
25 jaar *Beningerslikken*, mededeling 183 (1984 tot en met 2008);
- Vijfjarenverslag mededeling 211 (2009 tot en met 2013);
- Jaarverslagen:
 - mededeling 245 (2014);
 - mededeling 250 (2015);
 - mededeling 263 (2016);
 - mededeling 264 (2017);
 - mededeling 277 (2018);
 - mededeling 287 (2019);
 - mededeling 301 (2020);
 - mededeling 322 (2021);
 - mededeling 340 (2022);
 - mededeling 354 (2023).

3 Gebiedsbeschrijving

Het beheer van dit gebied is in handen van NM.

De BS is opgedeeld in acht deelgebieden. SW is het laatste deel dat is aangekocht en in 2014 toegevoegd aan de BS. De namen van de oorspronkelijke afzonderlijke deelgebieden van de BS zijn bestaand gebleven, namelijk: deelgebieden A tot en met G en SW (afbeelding1).

Afbeelding 1 Plattegrond Beningerslikken en de verdeling van de afzonderlijke deelgebieden

Hieronder is een korte omschrijving weergegeven uit de eindresultaten van de Kwaliteitstoets van juni 2023. Dit is één van de conclusies die is getrokken door de onderzoekers en samenstellers van deze toets namens NM.

Met name dit gedeelte is van belang voor de inrichting van het deelgebied SW. Er is in rap tempo een geweldig wilgenbos aan het ontstaan, waarover nagedacht moest worden vanwege de gestelde natuurdoelen.

Kwaliteitstoets 2023

Onder de huidige omstandigheden met beperkte waterdynamiek op het Haringvliet, zijn de mogelijkheden beperkt. Het verlagen van het maaiveld of het graven van een extra kreek is lastig in verband met vervuilde grond, kosten en de impact op de reeds ontwikkelde natuurwaarden. Delen wilg laten doorschieten naar bos is een optie maar ongewenst in het hele gebied. We besluiten dat delen die direct grenzen aan het slik vrij van houtig opschot moeten blijven. Tegelijkertijd accepteren we enige mate van houtig opslag in het gebied wel, zolang het de gestelde natuurdoelen voor het gebied niet in de weg zit.

Hieruit kan worden geconcludeerd dat NM heeft geaccepteerd dat met de huidige groei van het 'wilgenbos' een ontwikkeling is ontstaan die beter getolereerd kan worden dan bestreden. Het zou ook ondoenlijk zijn om zich van dit zeer vruchtbare deel van wilgenopshot te ontdoen. Daarnaast is het toch ook een verrijking van de BS. Er is een fantastisch vogelrijk deel ontstaan midden in dit gebied, wat ook onderkend werd door NM en niet als ongewenst werd beschouwd.

De zangvogelpopulatie van fitis, tijtjaf, blauwborst, grasmus, rietgors en mogelijk een nieuwe soort als gekraagde roodstaart en eventueel roodborst zouden hier baat bij kunnen hebben.

De begroeiing in het grootste deel van de BS is dicht tot zeer dicht. Dit geeft gedurende het telseizoen jaarlijks problemen met het inventariseren om er doorheen te komen, maar door consequent dezelfde route te lopen, waardoor de paden min of meer open blijven, is het haalbaar om tot half juni het gebied in te gaan.

19 juni 2024 - hier is te zien hoe het pad herkenbaar is gebleven in de dichte begroeiing.

Alleen als er veel en harde wind is geweest, dan ligt de doorgesloten begroeiing, omwikkeld door haagwinde en kleefkruid, op veel plaatsen plat en is er bijna geen doorkomen meer aan.

6 juni 2024 - Hiernaast is te zien hoe een deel van de wandeling lastiger is gemaakt door platgeslagen begroeiing, als daar dan ook haagwinde en kleefkruid bij aanwezig zou zijn geweest, zoals in andere delen van het gebied, dan is dit werkelijk een uitdaging om doorheen te komen.

gewone rietorchis

Alleen de teller van deelgebied D wordt weinig gehinderd door de begroeiing. Aan de waterzijde is door de jaren heen riet en een variatie plantengroei ontstaan. Deze begroeiing is dusdanig minimaal en aan water gebonden dat hier weinig verandering verwacht wordt. Vooral de kattenstaart viert hier hoogtij en kleurt prachtig paars/rose in de zomer. Ook orchideën behoren tot de flora van de BS. De paar bomen die het gebied rijk is, zoals wilg en els en de verspreid staande struiken, bieden ruimte aan diverse vogelsoorten zoals zwarte kraai, houtduif maar ook zangvogels als fitis, tjiftjaf, vink, putter en kneu.

De overige delen zijn voorzien van veel riet, guldenroede, brandnetel, verschillende distelsoorten, maar ook grote braamstruiken die langzaam door het gebied wandelen. De lange uitlopers vormen regelmatig nieuwe struiken, waarna soms oude delen instorten. Vreemd genoeg beperken deze struiken zich wel vaak tot bepaalde delen van het gebied. De tellers zullen zich er steeds weer van bewust moeten zijn dat ze tegen deze, laag over de grond kruipende, uitlopers aan kunnen lopen.

Sommige delen van het gebied worden rijkelijk gevuld met heemst, vooral deelgebieden A, B en C worden voor een deel in de zomer rose gekleurd door de bloeiende heemst. Er is een schatting gedaan door de teller van deelgebied B, die meer dan 100 exemplaren heeft gezien. In A, B en C zijn ook veel wilgenroosje, kattenstaart, goudknopje en poelruit. waargenomen In de voordelen van de deelgebieden A, B, C en D is veel lage begroeiing, zoals diverse zegge soorten, zilverschoon, en munt. Verder kwamen tussen het riet ook veel smeerwortel en gele lis voor.

De aanwezige plassen en vele ondiepe kreekjes kunnen normaal gesproken in de zomermaanden geheel droogvallen, maar dat was dit jaar niet het geval. Dit is goed voor de bodem en kan voor het bodemleven een welkome verrijking zijn.

Aan de andere kant is de vraag of de langdurige koude en natte periode voor de sterke terugval van het aantal territoria van de vogelpopulatie heeft gezorgd.

De teller van deelgebied SW heeft het ogenschijnlijk gemakkelijker, echter is bij hem de afstand en de grootte van het gebied fors.

Door het wegvallen van het pontje is hij genoodzaakt heen en weer te lopen, waardoor ook een deel van het gebied nu, voorlopig, totdat de verbinding in de zomerdijk hersteld is, structureel niet geteld wordt. Er zijn al plannen voor een nieuwe verbinding, de wens is dat die verbinding zo snel mogelijk gerealiseerd wordt.

Ook heeft de teller van SW te maken met snel opkomende begroeiing, waardoor de telling steeds intensiever wordt. Niet zo zeer dat hij door deze begroeiing heen moet, maar omdat de dichtheid van de vogelpopulatie in zowel het struweel als in het beboste deel langzaam maar zeker toe neemt. Daarentegen neemt de watervogelpopulatie mondjesmaat af.

De rietkragen in de sloten om SW doen het goed en ook het rietdeel in dit deelgebied ziet er goed en gezond uit. Hierdoor lijkt het dat de baardmannetjes meer kans krijgen de BS te gaan bezetten met hopelijk een vaste populatie.

De rietvogels, als rietzanger, blauwborst en kleine karekiet voelen zich er ook prima thuis. Zelfs de Cetti's zanger neemt toe, maar dat heeft dan ook vooral te maken met de verruiging, waaronder de

Pad tot aan de pont aan de Haringvlietszijde afgesloten i.v.m. bevergraafwerk

wilgenbosjes en de braam. Daarom heeft de teller van SW ook besloten op enkele plaatsen toch een korte insteek te maken in het gebied. Daarbij is het wel zo dat het publiek zich regelmatig afvraagt waarom die 'meneer' het gebied inloopt. Natuurlijk valt dit te verantwoorden en worden er kenmerken gedragen als een petje, een armband, of in voorkomend geval een hesje, maar van een afstand is dit niet altijd te zien, zeker als de begroeiing hoog is.

Er zou misschien aan het begin van het gebied op de informatieborden een uitleg gegeven kunnen worden over de telactiviteiten door vrijwilligers (zie ook hoofdstuk 1.1 Aanbeveling).

Naast dit alles is ook de bever inmiddels helemaal doorgedrongen tot het deelgebied SW. Zo heeft hij daar ook al een burcht gebouwd, nabij het opschietende wilgenbos. Dit heeft dan weer als voordeel, dat de bever dit bos ook weer in bedwang kan houden. Een nadeel is dat de bever nu ook de ringdijk om SW probeert te ondergraven.

Het doorgeschoten wilgenopschot met op de voorgrond de beverburcht.

Alle betreffende tellers hebben dus de handen vol aan de inventarisaties, vooral vanwege de dichte begroeiing en/of de grootte van de deelgebieden.

Het vee gedraagt zich geheel op eigen wijze in het gebied. Ze grazen vooral op de open delen en komen zelden nog in de riet- en ruigtedelen. Vooral de waterkant wordt nu nog slechts mondjesmaat bezocht. Op de grazige delen en het direct aansluitende struweel van B en C zijn de koeien het meeste waargenomen. Ook in D waren de koeien op het weidegebied te vinden en bij warm weer zochten ze net als alle andere jaren verkoeling bij de wilgenbosjes.

SW is ook niet meer zo in trek, de reden hiervoor is niet bekend. Dit jaar zijn ze incidenteel in het gebied door onze teller waargenomen.

De kwaliteit van het riet blijft wisselvallig. Sterker nog, in de telling van 1 mei 2024, werd in deelgebied G zelfs een vreemd verschijnsel waargenomen.

Het riet van het deel van G tegen de grens van deel E

Een deel van het riet werd geheel geel en leek af te sterven. Samen met de medeteller en tevens plantenkenner, hebben wij getracht een oorzaak te vinden, maar dit heeft helaas geen resultaat opgeleverd. Voor een antwoord moeten misschien wel bodemonsters genomen worden. Het betrof het gedeelte dat aan deelgebied E grenst.

Het geelgekleurde riet

Zicht op SW en D vanaf de dijk aan het fietspad

Pinksterbloem

Verder heeft onze plantenkenner Theo Hagendoorn nog een kleine inventarisatie van de planten in deelgebied G gedaan. Bij elke telling heeft hij genoteerd welke planten hij tegenkwam en in een database vastgelegd. Wij zijn daarbij op de paden gebleven die vanaf het begin van het seizoen zijn gemaakt door ons. De verscheidenheid is dan groter dan een niet plantenkenner zou kunnen bedenken. De inventarisatie van deze planten leverde een mooie lijst op, zoals vermeld in [tabel 1](#).

Tabel 1. Overzicht planten in deelgebied G

	Soort	Wetenschappelijke naam		Soort	Wetenschappelijke naam
1	Akkerdistel	Cirsium arvense	30	Kluwenzuring	Rumex conglomeratus
2	Akkerhoornbloem	Cerastium arvense	31	Kropaar	Dactylis glomerata
3	Beemdlangbloem	Schedonorus pratensis	32	Kruldistel	Carduus crispus
4	Bijvoet	Artemisia vulgaris	33	Krulzuring	Rumex crispus
5	Braam spec.	Rubus spec.	34	Kweek	Elymus repens
6	Dauwbraam	Rubus caesius	35	Late guldenroede	Solidago gigantea
7	Echte valeriaan	Valeriana officinalis	36	Pinksterbloem	Cardamine pratensis
8	Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna	37	Pitrus	Juncus effusus
9	Esdoorn spec.	Acer spec.	38	Poelruit	Thalictrum flavum
10	Fluitenkruid	Anthriscus sylvestris	39	Reuzenbalsemien	Impatiens glandulifera
11	Gele lis	Iris pseudacorus	40	Ridderzuring	Rumex obtusifolius
12	Gespleten hennepnetel + Gewone hennepnetel	Galeopsis bifida + Galeopsis tetrahit	41	Ridderzuring	Rumex obtusifolius
13	Gewone berenklauw	Heracleum sphondylium	42	Riet	Phragmites australis
14	Gewone engelwortel	Angelica sylvestris	43	Rietgras	Phalaris arundinacea
15	Gewone smeewortel	Symphytum officinale	44	Rietvink	Euthrix potatoria
16	Gewoon speenkruid	Ficaria verna	45	Scherpe boterbloem	Ranunculus acris
17	Groot hoefblad	Petasites hybridus	46	Slanke waterkers + Witte waterkers	Nasturtium microphyllum + Nasturtium officinale
18	Grote brandnetel	Urtica dioica	47	Speerdistel	Cirsium vulgare
19	Grote vossenstaart	Alopecurus pratensis	48	Spiesmelde	Atriplex prostrata
20	Haagwinde	Convolvulus sepium	49	Valse voszegge	Carex otrubae
21	Heelblaadjes	Pulicaria dysenterica	50	Veldbeemdgras	Poa pratensis
22	Heemst	Althaea officinalis	51	Watermunt	Mentha aquatica
23	Heggenrank	Bryonia dioica	52	Watermuur	Stellaria aquatica
24	Hennepnetel spec.	Galeopsis spec.	53	Waterpeper	Persicaria hydropiper
25	Herik	Sinapis arvensis	54	Wolfspoot	Lycopus europaeus
26	Hondsdrif	Glechoma hederacea	55	Zeekweek x Kweek	Elymus x drucei (E. athericus x E. repens)
27	Hondsroos groep	Rosa subsect. Caninae	56	Zevenblad	Aegopodium podagraria
28	Hoog struisgras	Agrostis gigantea	57	Zwarte braam	Rubus sect. Rubus
29	Kleefkruid	Galium aparine			

Esdoorn spec
links: knop,
midden: blad
rechts: bloem

Ondanks alles en op enkele delen na blijft het riet zich langzaam verder herstellen, al is de kwaliteit nog steeds onder maat. Veel delen worden niet hoog en de dikte van het riet is op veel plaatsen dun. De guldenroede houdt echter vooralsnog ook stand en weet nog van geen wijken. De kwaliteit van deze plant is ondanks de relatief nattere bodem nog steeds goed. De vraag blijft dus nog even of een natter gebied wel afdoende zal zijn zodat het riet voldoende houvast heeft om weer terrein te winnen en misschien zelfs de guldenroede terug te dringen.

Zoals eerder genoemd zijn er in enkele deelgebieden nog heemst, poelruit, grote engelwortel en wilgenroosje waargenomen, maar de guldenroede is nog steeds in een groot deel van de BS dominant.

Ook het fluitenkruid is op veel plaatsen verdreven. De brandnetel heeft in enkele delen ook een behoorlijk oppervlak bezet.

Deelgebied D is een gevarieerd gebied met brede kreken, aan de Harinvlietzijde wilgenbosjes met riet, kattenstaart, dotterbloem en moeraskruiskruid en aan landzijde de grote weide. Dit maakt het dat veel soorten vogels zich thuisvoelen in dit deelgebied. Natuurlijk zijn de aantallen per soort beperkt.

Al sinds jaren voelt de bever zich thuis in de BS. Een gevoelig punt is echter dat ter hoogte van het voormalig pontje de zomerdijk is beschadigd door graafwerkzaamheden van de bever. Hierdoor is er een gevaarlijke situatie ontstaan en is de dijk afgezet met een hek. Er zullen dus maatregelen getroffen moeten worden om verdere afbraak van de dijk te voorkomen. De tellers en NM zullen de bewegingen van de bever blijven monitoren.

Het grootste deel van de BS kent weinig hoge begroeiing. Vooral de meeste vlieren en wilgen hebben een beperkte levensduur. Bij de vlier komt dat voornamelijk doordat het gebied een groot deel van het seizoen vrij nat is en in de wintermaanden zelfs geheel onder water staat. Daarnaast zijn enkele delen bereikbaar voor het vee, die de huid schuren langs de struiken.

De wilgen worden massaal aangevreten door de bever, waardoor er een zeer dynamische begroeiing ontstaat. Hierdoor ontstaat er langzaam maar zeker een verval van de grote oudere wilgen. Ze sterven af en storten langzaam in. Dit is minder gunstig voor de tellers, omdat deze hoge bomen vaak een richtpunt zijn in het gebied met betrekking tot de te lopen routes.

Op veel oude delen van vlier en wilgen zijn korstmossen en zelfs paddenstoelen te zien. Dit is een lust voor het oog.

Deelgebieden A, B, C, D en E hebben in meer of mindere mate kale delen die veel gras en lage begroeiing bevatten. Deze delen kunnen een gevarieerde vogelpopulatie hebben, zoals veldleeuwerik, graspieper en gele kwikstaart, maar tevens ook witte kwikstaart, tureluur en Kievit. In de randen en rietkragen en her en der in een struik(je) of braam komen dan ook nog diverse zangvogelsoorten voor als grasmus, roodborsttapuit en kneu.

De vos laat zich ook met lichte regelmaat zien. Samen met de zeearend is dit duo een verrijking voor de BS. Vooral de grauwe gans en de brandgans hebben een vijand erbij, waardoor de aantallen van de ganzen mogelijk beter in balans gehouden kunnen worden.

Tot slot is ook de bunzing een soort die wel degelijk in het gebied verblijft. Hij zal nog minder gezien worden dan de vos vanwege zijn verborgen levenswijze.

Alle bovengenoemde rovers zorgen samen voor een goed evenwicht in het gebied.

Er zijn dit seizoen relatief weinig teken waargenomen. De reeënstand lijkt met 21 getelde exemplaren redelijk stabiel.

Verder zijn er diverse andere zoogdieren gemeld: mol, haas, spitsmuis (spec), vos en bever, maar ook vlindersoorten als klein geaderd witje, dagpauwoog en atalanta. Het was ook leuk om een elzenhaantje op wolfsfoot te zien.

Naast vogels vallen er ook doden onder de zoogdieren, Enerzijds gebeurt dit door predatie, anderzijds door ouderdom, zwakte of ziekte. Dit hoort bij het natuurlijk evenwicht, waaronder ook eten en gegeten worden.

links skelet ree, rechts plukresten van vermoedelijk fuut

4 Werkwijze

Tijdens de telling zijn alle broedvogels geteld en zijn zoveel mogelijk alle niet-broedvogels vermeld voor de statistieken. De tellingen zijn volledig volgens de Sovon-normen uitgevoerd.

Er is tussen de zes en negen keer per deelgebied geteld, waarbij de duur van de tellingen in deelgebied

A: tussen de 2,5 en 4 uur lagen;

C: tussen de 1,5 en 2,5 uur lagen

D: tussen de 1,5 en 2,5 uur lagen

E: rond de 1,5 uur lag

G: tussen de 3,5 en 5,5 uur lagen

SW: tussen de 3,5 en 5,5 uur lagen.

De meeste tellingen zijn tussen een uur vóór zonsopgang en zonsopgang begonnen.

In deelgebied A is één dagtelling (op 14 juni) uitgevoerd.

De tellers hebben uiteraard geprobeerd bij zo gunstig mogelijke weersomstandigheden te tellen, daarbij is de temperatuur van ondergeschikt belang geweest.

De gegevens zijn in het digitale bestand van Sovon ingevoerd. Het systeem voert automatisch de interpretatie door, die door de tellers gecontroleerd wordt. Dit wordt ook wel de autoclustering genoemd.

Omdat NM leesrechten heeft kan zij ook direct over de inventarisatiegegevens beschikken.

Door nog steeds een tekort aan tellers (sinds 2005) is het niet haalbaar om alle gebieden elk jaar te tellen. Daarom houden wij vast aan het systeem dat de deelgebieden B en C (sinds 2008) en de deelgebieden F en G (sinds 2005) om het jaar geteld worden.

De deelgebieden A, D, E en SW zijn, op een enkele uitzondering na, tot op heden jaarlijks geteld.

De inventarisaties zijn uitgevoerd door de volgende tellers en helpers:

Deelgebied A: Gerrit Hijbeek en Damian van Katwijk;

Deelgebied B: Niet geteld;

Deelgebied C: Marcel Straver;

Deelgebied D: Jos Schreiner;

Deelgebied E: Jos Schreiner;

Deelgebied F: Niet geteld;

Deelgebied G: Hans op den Dries, Marja de Lange 1x, Jos Schreiner 1x, Hugo van der Wal 1x;

Spuimonding West (Sw): Peter Vermaas en Karel Adriaanse.

Medetellers: Dick Zwart (C), Debby Schreiner (D) en Theo Hagendoorn (G).

In onderstaande **tabel 2** zijn alle teldata per deelgebied weergegeven.

Tabel 2. Overzicht teldagen

Overzicht teldagen per deelgebied												
Jaar	Deelgebied	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2024	A*	14-03	27-03	13-04	28-04	08-05	17-05	14-06	-	-	-	-
	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	C*	23-03	01-04	13-04	27-04	08-05	17-05	01-06	-	-	-	-
	D*	15-03	29-03	10-04	04-05	20-05	01-06	-	-	-	-	-
	E*	23-03	06-04	02-05	12-05	26-05	08-05	-	-	-	-	-
	F	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	G*	14-03	25-03	07-04	20-04	01-05	12-05	24-05	08-06	19-06	-	-
	SW*	06-04	17-04	27-04	06-05	17-05	28-5	11-06	-	-	-	-

* Deelgebied:

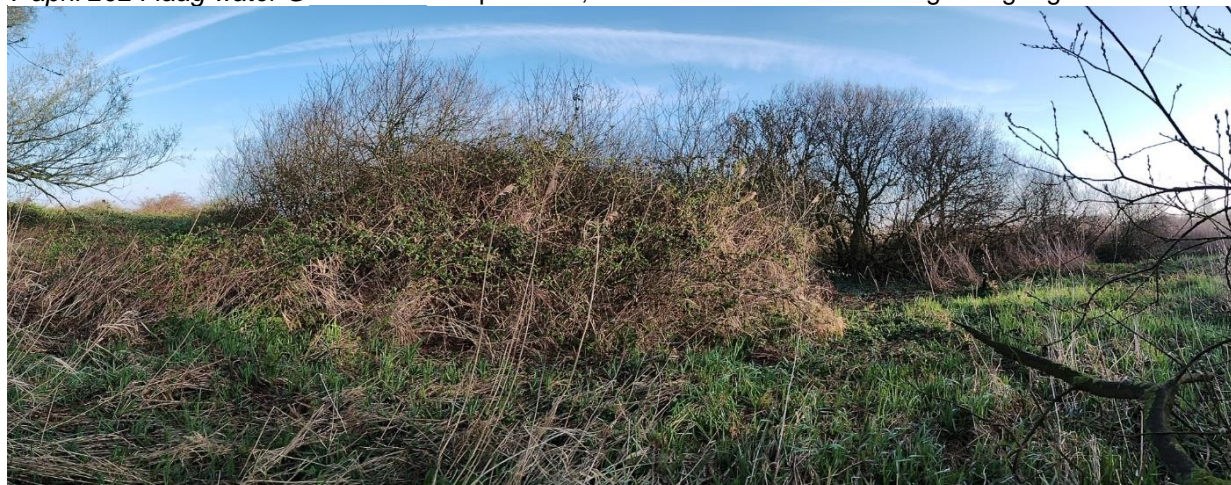
- A => De laatste telling is i.v.m. de dichte begroeiing voor 35% geteld;
- C => De eerste telling betrof een 10% telling;
- D => Bij twee tellingen heeft de teller zijn route moeten verleggen vanwege de ongewoon hoge waterstand voor de tijd van het jaar;
- E => Omdat de verbinding in de ringdijk nog niet hersteld is, nadat in februari 2023 het pontincident had plaatsgevonden, heeft de teller van D en E deze gebieden niet tegelijkertijd kunnen tellen en heeft hij daardoor extra dagen moeten plannen;
- G => Op de hoek van het Spui en het Haringvliet is de braam zo sterk doorgroeid, dat daar de route compleet omgelegd moest worden (onderste foto);
- SW => Deze teller heeft eveneens i.v.m. het ontbreken van de verbinding in de ringdijk aan de zuidwestzijde ook dit jaar niet een volledige telling kunnen uitvoeren. Er is consequent van één zijde uit 75% van het gebied geteld. De meest westelijke zijde is niet geteld.

7 april 2024 laag water G

20 april 2024, het water staat extreem hoog. Toegang in G

Doorgeschoten braam heeft de route compleet geblokkeerd

5 Resultaten

5.1 Broedvogels

In **tabel 3**, op de volgende pagina, zijn per deelgebied de euringcodes, de soorten, de aantallen en de hoogste broedcodes van de broedvogels weergegeven.

Het overzicht omvat de deelgebieden A, C, D, E, G en SW van het jaar 2024.

Voor alle duidelijkheid wil ik nog even vermelden dat er in 2005, 2006 en 2007 steeds één deelgebied niet geteld is en dat er vanaf 2008 twee deelgebieden niet geteld zijn, maar dan wel om en om (dus B-C en F-G afwisselend).

Daarnaast zijn er van een aantal soorten nog bijzonderheden vermeld.

Tot slot zijn in dit hoofdstuk een aantal waarnemingen opgenomen van niet-broedvogels en zoogdieren.

5.1.1 Opmerking met betrekking tot de tabellen

Deelgebieden B, en E zijn dit jaar niet geteld.

5.1.2 Legenda afkortingen, broedcodes

Euring : Euringcode (Europese code die is toebedeeld aan een soort)

a.b. : aantal broedvogels (territoria)

h.b. : hoogste broedcode (deze is in **tabel 3** in kolom drie tussen haakjes geplaatst)

Hieronder is een korte beschrijving weergegeven van de door Sovon gehanteerde broedcodes.

0. Overig/ buiten broedbiotoop
1. Volwassen individu
2. Zingend of baltsend individu
3. Paar (bij balts of zang code 5)
4. Territoriumgedrag
5. Baltsend paar (ook paring)
6. Waarschijnlijk nestplaats
7. Alarmeren, waaks gedrag
8. Vogel met broedvlekken
9. Nestbouw
10. Afleidingsgedrag
11. Pas gebruikt nest
12. Pas uitgevlogen/ dons-jongen
13. Bewoond nest (bezoek ouders)
14. Transport voedsel en ontlasting
15. Nest met eieren
16. Nest met jongen

Voor een uitgebreide omschrijving van bovenstaande codes zie: www.Sovon.nl bijlage 4 uit de handleiding BMP (Broedvogel Monitoring Project).

Tabel 3. Overzicht broedvogels Beningerslikken A, C, D, E, G en SW 2024

Euring code	soort	Aantal territoria (h.b.)	Deelgebieden											
			A		C		D		E		G		SW	
			a.b.	h.b.	a.b.	h.b.	a.b.	h.b.	a.b.	h.b.	a.b.	h.b.	a.b.	h.b.
90	Fuut	7 (13)	1	3							1	3	5	13
1520	Knobbelzwaan	2 (3)					1	3					1	3
1610	Grauwe gans	36 (13)	5	12	4	12	5	12	1	13	7	15	14	12
1613	Soepgans	1 (13)							1	13				
1661	Gr Canadese gans	4 (12)	1	12			1	3					2	12
1670	Brandgans	12 (12)	1	12	1	12	2	12					8	12
1730	Bergeend	13 (5)	3	3	3	3	2	3			1	5	4	5
1820	Krakeend	18 (13)	4	4	1	3	2	3	1	10	4	13	6	12
1860	Wilde Eend	29 (13)	4	6	4	12	7	10	4	3	6	13	4	12
1910	Zomertaling	1 (3)											1	3
1940	Slobeend	3 (3)	1	3									2	3
2030	Kuifeend	5 (3)	2	3							1	3	2	3
2210	Middelste zaagbek	2 (7)									1	7	1	1
2600	Bruine kiekendief	5 (15)	1	12	1	6			1	12	2	15		
2870	Buizerd	4 (7)	1	7	1	6	1	7			1	6		
3940	Fazant	21 (7)	3	7	3	2			2	2	8	6	5	2
4070	Waterral	2 (7)	1	7									1	2
4240	Waterhoen	1 (6)											1	6
4290	Meerkoet	17 (12)	3	12	1	3	1	3			3	7	9	12
4500	Scholekster	3 (7)	1	7									2	7
4560	Kluut	1 (3)					1	3						
4930	Kievit	6 (7)	1	6			5	7						
5460	Tureluur	7 (7)	1	7			2	7					4	6
5750	Zwartkopmeeuw	1 (3)											1	3
5820	Kokmeeuw	1 (5)											1	5
6700	Houtduif	9 (6)	1	6	1	2	1	2	1	2	3	5	2	3
6840	Turkse tortel	1 (2)											1	2
7240	Koekoek	6 (3)	1	2	1	3					2	3	2	2
9760	Veldleeuwerik	26 (10)	3	2	3	2	19	10					1	2
10110	Graspieper	46 (10)	5	7	3	2	27	10					11	14
10171	Gele Kwikstaart	5 (7)	2	7			3	3						
10201	Witte Kwikstaart	3 (14)	1	7									2	14
10660	Winterkoning	43 (12)	4	2	9	12	4	2	3	2	18	7	5	2
10840	Heggenmus	13 (6)	2	2					2	2	8	2	1	2
11040	Nachtegaal	1 (2)									1	2		
11060	Blauwborst	45 (7)	2	2	10	2	5	2	6	2	13	7	9	2
11390	Roodborsttapuit	11 (12)	4	7	3	3	1	7	1	12			2	7
11870	Merel	19 (7)	4	7	3	2	1	2	1	2	4	7	6	2
12000	Zanglijster	6 (2)	1	2	2	2					3	2		
12200	Cetti's zanger	41 (2)	6	2	8	2	1	2	2	2	13	2	11	2
12360	Sprinkhaanzanger	9 (2)	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2		
12380	Snor	15 (2)	3	2	2	2	1	2	2	2	2	2	5	2
12430	Rietzanger	247 (10)	29	10	32	2	25	2	27	7	76	4	58	2
12500	Bosrietzanger	104 (7)	4	2	13	2	4	2	19	2	60	7	4	2
12510	Kleine karekiet	107 (7)	14	2	15	2	6	2	9	2	22	7	41	2
12740	Braamsluiper	1 (2)											1	2
12750	Grasmus	32 (7)	2	2	6	2	1	2	2	2	17	7	4	2
12760	Tuinfluit	21 (2)	1	2	3	2	2	2	1	2	10	2	4	2
12770	Zwartkop	10 (2)	1	2	1	2	1	2			5	2	2	2
13110	Tjiftjaf	60 (7)	3	2	10	2	7	2	6	3	22	7	12	2
13120	Fitis	63 (2)	8	2	11	2	12	2	1	2	12	2	19	2
13640	Baardman	2 (1)											2	1
14640	Koolmees	5 (3)	2	2							2	3	1	2
15390	Gaai	1 (3)	1	3										
15490	Ekster	2 (7)	2	7										
15671	Zwarte Kraai	7 (13)	2	7	2	3	1	6			1	13	1	13
16360	Vink	14 (2)	1	2	2	2	1	2			7	2	3	2
16490	Groenling	8 (2)	1	2							3	2	4	2
16530	Putter	10 (3)					3	2	1	2	3	2	3	3
16600	Kneu	23 (14)	2	7	5	3	1	3	1	2	9	3	3	3
17100	Goudvink	1 (1)											1	1
18770	Rietgors	59 (14)	5	14	7	2	6	2	8	2	9	3	24	14
	Totaal aantal broedparen	1277	153		173		164		105		363		319	
	Totaal aantal soorten	62	48		33		36		25		37		51	

Tabel 4.
Overzicht broedvogels Beningerslikken
A, C, D, E, G en SW in vergelijk 2018, 2020,
2022 en 2024

Zoals de hiernaast geplaatste **tabel 4** aangeeft zijn er vier jaren met elkaar vergeleken, waarin dezelfde gebieden geteld zijn. Alleen in 2022 is door omstandigheden deelgebied E niet geteld. De aantallen in de jaren 2018, 2020 en 2024 zijn met +xx aangevuld (+xx zijn de aantallen van deelgebied E van dat betreffende jaar, om een toch zo compleet mogelijk beeld te krijgen). Dit is de meest reële vergelijking in aantallen. De telomstandigheden kunnen afwijken en de begrazingsdruk zou enige invloed kunnen hebben gehad op de bezetting en de grootte van de vogelpopulatie.

Hieronder worden steeds vier getallen achtereenvolgens genoemd, gescheiden door een liggend streepje. Deze getallen hebben betrekking op de overeenkomstige jaren 2018-2020-2022*-2024.

* Let op: in de reeks is 2022 dus zonder aantallen voor deelgebied E. Als er geen * in de reeks staat heeft deze soort in deze periode geen territorium in deelgebied E gehad.

Wederom stak de rietzanger er met kop en schouders boven uit (121-235-223*-247) en volgde als goede tweede de kleine karekiet (95-124-112*-107) en de bosrietzanger (75-125-141*-104) als derde. De rietzanger heeft nog steeds een licht stijgende lijn. De daling van de kleine karekiet en de bosrietzanger is ten opzichte van de drie voorgaande jaren wel groot

Veel vogelsoorten hebben minder gescoord, De grutto lijkt nu zelfs echt verdwenen uit het gebied.

Slechts 4 soorten kenden een redelijke toename.

De roofvogels bruine kiekendief (4-2-5*-5) en buizerd (3-3-3-4) handhaafden zich en een enkele soort is nieuw in het gebied.

Als we voor deelgebied E van een schatting uitgaan die in dezelfde trend van de overige jaren en deelgebieden liggen, dan zou het aantal territoria in 2022 voor dit deel op 115 uitkomen. (** de schatting is dan voor het hele gebied 1413+115 = 1528).

Het totaal aantal territoria is tot 2022 toegenomen, daarna in 2024 plotseling behoorlijk gedaald (1139-1451-1528**-1277). Deze zelfde toename en daling zien we ook, weliswaar in mindere mate, voor deelgebied E (103-109-115**-105).

Het aantal soorten is ook redelijk gelijk gebleven (60-60-62-62).

	2018	2020	2022	2024
Fuut	6	8	12	7
Knobbelzwaan	1	2	2	2
Grauwe gans	43	41+1	47	35+1
Soepgans	0	0	0	+1
Grote Canadese gans	7	8	12	4
Brandgans	44	35	37	12
Nijlgans	1	1	2	0
Bergeend	17	18	11	13
Krakeend	13	17	19	17+1
Wintertaling	0	1	2	0
Wilde eend	27+2	31+1	28	25+4
Soepeend	1	0+1	0	0
Zomertaling	3	4	1	1
Slobeend	7	3	4	3
Kuifeend	2	2	1	5
Middelste zaagbek	2	1	2	2
Bruine kiekendief	3+1	2	5	4+1
Havik*	1	0	0	0
Buizerd	3	3	3	4
Fazant	22+3	19+2	29	19+2
Waterral	0	0	1	2
Waterhoen	0	0	1	1
Meerkoet	13	22	22	17
Scholekster	4	5	5	3
Bontbekplevier	0	0	1	0
Kluut	7	1	0	1
Kievit	14	20	15	6
Grutto	1	6	3	0
Tureluur	15	17	13	7
Zwartkopmeeuw	0	0	0	1
Kokmeeuw	0	0	0	1
Holenduif	1	0	1	0
Houtduif	9	7	9	8+1
Turkse tortel	0	0	1	1
Koekoek	3	3	6	6
Grote bonte specht	0	1	1	0
Veldleeuwerik	26	29	21	26
Graspieper	40+1	59+2	68	46
Gele kwikstaart	10	11	6	5
Witte kwikstaart	8	9	7	3
Winterkoning	35+2	33+2	44	40+3
Heggenmus	22+1	26+4	17	11+2
Nachtegaal	0	0	1	1
Blauwborst	35+8	46+6	48	39+6
Roodborsttapuit	8+1	11+2	9	10+1
Merel	18+1	12	19	18+1
Zanglijster	7	3	7	6
Cetti's zanger	20+1	31+1	33	39+2
Sprinkhaanzanger	9+3	11+3	8	7+2
Snor	1	0	0	13+2
Rietzanger	98+23	208+27	223	220+27
Bosrietzanger	61+14	108+17	141	85+19
Kleine karekiet	82+13	110+14	112	98+9
Spotvogel	0	1	1	0
Braamsluiper	1	1	1	1
Grasmus	40+5	44+4	56	30+2
Tuinfluits	21+2	19+1	24	20+1
Zwartkop	17	14	15	10
Tjiftjaf	26+1	36+3	43	54+6
Fitis	68+6	73+7	66	62+1
Baardman	2	4	1	2
Pimpelmees	1	0	0	0
Koolmees	1+1	6	4	5
Gaai	0	0	0	1
Ekster	2	1	2	2
Zwarte kraai	3	4	6	7
Vink	12	18	17	14
Groenling	9	17	8	8
Putter	7+2	14	12	9+1
Kneu	25+1	21+2	24	22+1
Rietgors	63+11	78+9	73	51+8
Totaal aantal broedparen	1036	1342	1413	1172
	+103	+109		+105
Totaal aantal soorten	60	60	62	62

Als we alle soorten vergelijken, dan zien we dat er:

- 18 in meer of mindere mate gedaald zijn;
- 10 afwezig waren;
- 32 meer of minder gelijk gebleven zijn;
- 4 in meer of mindere mate gestegen zijn;
- 3 weer aanwezig waren;
- 3 nieuw genoteerd konden worden.

Van al deze soorten zijn er 14 onregelmatige broedvogel.

Extreem gedaald:

Brandgans (34-35-37-12), grote Canadese gans (7-8-12-4), Kievit (14-20-15-6), tureluur (15-17-13-7), graspieper (41-61-68*-46), witte kwikstaart (8-9-7-3), heggenmus (23-30-17*-13), blauwborst (43-52-48*-45), bosrietzanger (75-125-141*-104), kleine karekiet (95-124-112*-107), grasmus (45-88-56*-32), zwartkop (17-14-15-10) en rietgors (74-87-73*-59).

Nieuw:

Soepgans (1), gaai (1) en zowaar een goudvink (1).

Extreem gestegen:

Kuifeend (2-2-1-5), Cetti's zanger (21-32-33*-41), snor* (1-0-0*-15) en tiftjaf (27-39-43*-60).

*Snor: de snor (15) heeft in het verleden al enkele territoria gehad, maar was nooit in groten getale een broedvogel van de BS. De laatste jaren zijn er eerst enkele territoria genoteerd, maar sinds 2023 (8) is de soort al met zijn opmars begonnen over het gehele gebied.

5.2 Beschrijving enkele soorten.

Noot:

- Er moet dus rekening worden gehouden met het dat feit sinds 2008 slechts zes van de acht deelgebieden geteld zijn en in 2022 maar vijf. We kunnen dus aannemen dat de aantallen broedvogels en territoria altijd hoger zijn voor de gehele BS. Daarvoor zouden eigenlijk jaarlijks de geschatte aantallen van de niet getelde gebieden moeten worden toegevoegd.
- In de hieronder gebruikte tabellen geldt:
 - *1987 t/m 1990: de gegevens van deze jaren zijn niet bekend.
 - *2001 niet geteld i.v.m. mond- en klauwzeer periode.

5.2.1 Doelsoorten (Deelgebieden A, C, D, E, G en SW)

5.2.1.1 Algemeen

De doelsoorten van de BS zijn de bruine kiekendief, blauwborst en rietzanger.

De rietzanger van deze drie soorten is nog steeds de meest talrijke vogel van het gebied. Kennelijk is de begroeiing perfect voor deze soort. De aantallen stijgen nog steeds. De blauwborst is toch iets kritischer en heeft duidelijk meer moeite met vooral de guldenroede. De begroeiing over heel het gebied biedt wel voldoende ruimte voor een redelijk vaste populatie, maar blijft ruim onder het gestelde doel (80). De bruine kiekendief toont een redelijk stabiel beeld (zie voor de doelsoorten verder hoofdstuk 5.2.1.2.)

In de top drie van de BS staat op 1 doelsoort de rietzanger (247) op 2 de kleine karekiet 107 en op 3 de bosrietzanger (104) genoteerd. Dit is de laatste jaren steeds zo geweest, met dien verstande dat de twee laatstgenoemden elkaar steeds afwisselen. De bosrietzanger belandt meestal wel op 3, maar kent in een paar delen wel steeds een hoge tot zeer hoge dichtheid. De kleine karekiet daarentegen heeft veel baat bij de lange rietstroken langs de kreken en de spaarzame delen gezond riet binnen de kreken en het Haringvliet waar ook de dichtheden redelijk hoog kunnen zijn.

Voor het vergelijk en een beter overzicht is hieronder **tabel 5** toegevoegd van de gehele telperiode met daarin de drie meest voorkomende rietvogels van de BS.

Tabel 5 Overzicht rietzanger, bosrietzanger en kleine karekiet 1984 t/m 2024

Rietzanger												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	28	16	29	*	*	*	*	27	27	28	37	52
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	86	80	75	73	82	*	96	108	136	102	93	126
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	102	116	74	137	99	106	74	102	91	165	119	185
Jaar	2020	2021	2022	2023	2024							
Aantal	235	213	223	200	247							
Bosrietzanger												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	63	108	92	*	*	*	*	71	78	107	140	155
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	201	208	148	140	134	*	139	112	165	131	108	137
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	109	67	96	89	111	58	76	84	53	89	75	94
Jaar	2020	2021	2022	2023	2024							
Aantal	125	130	141	125	104							
Kleine karekiet												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	96	98	107	*	*	*	*	74	70	124	153	204
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	161	143	137	142	123	*	149	144	161	121	95	106
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	107	119	61	111	89	77	73	107	103	118	95	113
Jaar	2020	2021	2022	2023	2024							
Aantal	124	166	112	144	107							

Rietzanger

Bosrietzanger

Kleine karekiet

5.2.1.2 Doelsoorten

Hieronder wordt eerst een beschrijving en een overzicht weergegeven van de drie doelsoorten die NM heeft gekozen voor de BS: de *bruine kiekendief*, de *blauwborst* en de *rietzanger*. In dit overzicht zijn de teljaren vanaf 2009 tot en met 2024 opgenomen, zodat de ontwikkeling van deze soorten beter in beeld gebracht wordt (**tabel 6**). Nog even voor de duidelijkheid, vanaf 2009 gezien, zijn de deelgebieden B en C en de deelgebieden F en G om het jaar geteld. De totaal aantallen zoals hieronder beschreven zijn aangevuld met de geschatte hoeveelheden van de niet getelde gebieden. Dat zijn dan altijd de aantallen van het voorgaande jaar van dat niet getelde deelgebied. Deze reeks is in het blauw als laatste regel per soort cursief weergegeven in tabel 6.

NM kijkt naar de instandhoudingsdoelen voor het gehele Natura 2000-gebied Haringvliet. De doelen voor de hieronder genoemde drie soorten zijn:
bruine kiekendief: 20, blauwborst: 410 en rietzanger: 420 territoria.

Bruine kiekendief

Dit jaar zijn er 5 territoria vastgesteld in de getelde deelgebieden van de BS. Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid zijn in de niet getelde deelgebieden B en E ook totaal 2 territoria waargenomen, waardoor het aantal wel op 7 territoria lijkt te zijn gekomen. Daarmee is het totaal voor de BS op een acceptabel aantal uitgekomen.

Blauwborst

Door omstandigheden zijn de deelgebieden A, B en E een paar keer niet geteld. (A in 2010 en 2014 en E in 2015, 2016 en 2022). Het is dus lastig vergelijken, maar in grote lijnen steeg het aantal territoria tot 2012, waarna de blauwborst tot en met 2016 steeds een beetje terrein verloor en daarna tot 2021 even constant was met een kleine uitschieter in 2020 (68). Vanaf 2022 leek de soort weer in de lift, maar dit seizoen stopte dat ook direct weer met een terugval tot weer 63 territoria.

Als we alle deelgebieden, inclusief de twee niet getelde delen, samentellen met geschatte aantallen dan komen we op 63 territoria uit. De aantallen van SW zijn dit seizoen niet verder opgelopen, maar juist sterk gedaald. Dit komt ten dele doordat de ronde niet geheel gelopen kon worden.

Met 63 territoria ligt het totaal aantal voor de BS aan de lage kant.

Als we voor het totaalbeeld even de niet getelde gebieden meetellen, met geschatte waarden zoals die voor dat jaar in de lijn lagen van de getelde gebieden, dan zien we de volgende fictieve aantallen:

- hoogste aantallen : 2010 - 80, 2011 - 87, 2012 - 92;
- tussen 70 en 80 : 2013 - 73, 2022 - 70, 2023 - 72;
- tussen 60 en 70 : 2009 - 67, 2014 - 62, 2015 - 66, 2017 - 61, 2019 - 60, 2021 - 62, 2024 - 63;
- onder de 60 : 2016 - 59, 2018 - 59.

Hierbij moet worden opgemerkt dat de drie beste jaren dus nog vóór de SW periode waren. Daarna is het met name dankzij SW dat de hele lage aantallen nog enigszins beperkt bleven. Duidelijk is dat de jaren 2016 en 2018 de minste jaren waren.

De hoge aantallen van deelgebied G in de jaren 2010, 2012 en 2014 (23, 23 en 20) zijn daarna nooit meer gehaald. In 2023 was het aantal territoria in SW (16). Helaas is dat aantal in 2024 ook daar fors afgenomen (9). Dit kan gedeeltelijk te maken hebben met het feit dat betreffende teller niet het hele gebied heeft kunnen tellen, dat hij overigens ook in 2023 niet heeft gekunt. Kennelijk was dat dan toch nog een beter blauwborsten jaar.

Rietzanger

De rietzanger lijkt het erg goed te doen in de BS, al ligt het totaal aantal van 337 territoria wel iets lager dan het topjaar 2022 (359).

We zien dat, nadat de eerste paar jaren dat het deelgebied SW was ontwikkeld, dit deel van de BS een rijke aanvulling voor deze soort kende.

De stijging van deze soort is niet alleen te danken aan SW, maar ook in de andere deelgebieden ontstond een gestage stijging, vooral in de delen A, E, F en G.

Eindconclusie doelsoorten

Voor twee van de hierboven beschreven doelsoorten, bruine kiekendief en rietzanger, ziet het er goed uit, daarentegen gaat het minder goed met de blauwborst.

Dit heeft vermoedelijk voornamelijk te maken met de aard van de begroeiing, maar dit seizoen ook met de slechte weersomstandigheden.

Tabel 6. Overzicht doelsoorten 2009 t/m 2024

Bruine kiekendief																	Tot	Jaren geteld
jaar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		
A	1	ng	0	0	0	ng	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	7	14x
B	ng	ng	2	ng	1	ng	1	ng	1	ng	1	ng	0	ng	1	ng	7	7x
C	1	1	ng	1	ng	2	ng	1	ng	1	ng	1	ng	1	ng	1	10	8x
D	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	16x
E	1	0	0	0	0	0	ng	ng	1	1	1	0	1	ng	1	1	7	13x
F	1	ng	1	ng	1	ng	2	ng	1	ng	1	ng	2	ng	1	ng	10	8x
G	ng	1	ng	1	ng	1	ng	1	ng	1	ng	1	ng	2	ng	2	10	8x
SW	-	-	-	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	11x
Tot.	4	2	4	2	2	3	3	3	3	4	4	2	4	5	3	5	53	16x
<i>Ge-schat</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>4</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>5</i>	<i>7</i>	<i>85</i>	
Blauwborst																	Tot	Jaren geteld
jaar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		
A	11	ng	9	13	8	ng	7	6	11	5	5	6	6	7	6	2	102	14x
B	ng	ng	12	ng	5	ng	12	ng	7	ng	8	ng	7	ng	9	ng	60	7x
C	10	12	ng	13	ng	6	ng	7	ng	8	ng	12	ng	8	ng	10	86	8x
D	4	5	7	8	3	3	3	3	2	5	1	5	1	4	3	5	62	16x
E	7	7	10	9	9	3	ng	ng	7	8	10	6	5	ng	5	6	92	13x
F	11	ng	14	ng	12	ng	13	ng	9	ng	8	ng	10	ng	9	ng	86	8x
G	ng	23	ng	23	ng	20	ng	15	ng	12	ng	16	ng	16	ng	13	138	8x
SW	-	-	-	-	-	5	2	0	3	5	8	7	15	13	16	9	83	11x
Tot.	43	47	52	66	37	37	37	31	39	43	40	52	44	48	48	45	709	16x
<i>Ge-schat</i>	<i>67</i>	<i>80</i>	<i>87</i>	<i>92</i>	<i>73</i>	<i>62</i>	<i>66</i>	<i>59</i>	<i>61</i>	<i>59</i>	<i>60</i>	<i>68</i>	<i>62</i>	<i>70</i>	<i>72</i>	<i>63</i>	<i>1101</i>	
Rietzanger																	Tot	Jaren geteld
jaar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		
A	22	ng	22	27	25	ng	15	9	15	8	9	8	13	15	10	29	227	14x
B	ng	ng	25	ng	15	ng	17	ng	25	ng	29	ng	24	ng	23	ng	158	7x
C	20	20	ng	13	ng	25	ng	15	ng	19	ng	26	ng	29	ng	32	199	8x
D	12	14	28	13	25	12	11	15	19	15	17	30	16	27	19	25	298	16x
E	11	13	18	14	17	8	ng	ng	24	23	38	27	13	ng	28	27	261	13x
F	51	ng	44	ng	24	ng	42	ng	58	ng	55	ng	69	ng	67	ng	410	8x
G	ng	27	ng	32	ng	25	ng	42	ng	34	ng	72	ng	77	ng	76	385	8x
SW	-	-	-	-	-	4	17	10	24	20	37	72	78	75	53	58	448	11x
Tot.	116	74	137	99	106	74	102	91	165	119	185	235	213	223	200	247	2386	16x
<i>Ge-schat</i>	<i>171</i>	<i>166</i>	<i>184</i>	<i>167</i>	<i>151</i>	<i>138</i>	<i>160</i>	<i>158</i>	<i>222</i>	<i>202</i>	<i>238</i>	<i>319</i>	<i>311</i>	<i>359</i>	<i>306</i>	<i>337</i>	<i>3589</i>	

5.2.2 Niet doelloorten

Noot

Onderstaand vergelijk is hoofdzakelijk bewust gekozen over de jaren **2018, 2020, 2022 en 2024** omdat in die jaren dus dezelfde gebieden geteld zijn. In 2022 is dus deelgebied E niet geteld.

Bij een aantal soorten, voornamelijk de weidevogels, worden andere jaren meegenomen in het vergelijk. Het is inmiddels wel gebleken dat de weidevogels (net als in het grootste deel van de rest van Nederland) het moeilijk hebben.

Algemeen geldt voor de meeste vogels, voornamelijk grondbroeders:

- dat de bruine kiekendief door zijn regelmatige foerageervluchten voor de nodige onrust zorgt.
- verdere verstoring zou van marterachtigen als bunzing, hermelijn of wezel kunnen komen, maar ook meeuwen, ratten en de in opkomst zijnde vos zullen hier hun steentje aan bijdragen.

Toch is dit iets wat bij het natuurlijke proces hoort en daardoor zorgt voor een natuurlijk evenwicht.

Onderstaande soorten vielen in meer of mindere mate op met betrekking tot aantal en/ of de aan- of afwezigheid (zie ook eerder geplaatste **tabel 4**).

Voor het vergelijk met de landelijke trend is de site van Sovon geraadpleegd.

5.2.2.1 Sterk of extreem gedaald

Er zijn 18 soorten in meer of mindere mate in aantal territoria gedaald. Enkelen daarvan staan hieronder beschreven.

Fuut (6-8-12-7)

Nadat de fuut vanaf 2017 (6) tot en met 2020 (8) een constant beeld toonde stegen de aantallen plotseling voor drie jaren naar 2021 (12), 2022 (12) en 2023 (13). Misschien moeten we nu zeggen dat de populatie weer terug is op oude nivea. Dit aantal lijkt ook meer bij het gebied te passen, al is dit niet met zekerheid te zeggen. Wat wel uit eerdere verslagen blijkt is dat de aantallen destijds lager lagen, tussen 1 tot 6 territoria, met één uitschieter in 2014 (8) toen SW aan het gebied was toegevoegd en er daar 7 territoria vermeld waren. Het jaar 2016 (6) was toen ook representatief aan het beeld van nu, dat er per seizoen drie deelgebieden (B, E en F) niet geteld werden (E is minder interessant voor de fuut, de sloot langs D des te meer).

Brandgans (34-35-37-12), grote Canadese gans (7-8-12-4)

Beide soorten hebben sterke daling laten zien. Op zich is dit geen probleem, omdat deze soorten, vooral de brandgans, eigenlijk geen oorspronkelijk Nederlandse broedvogels zijn.

De grote Canadese gans is door de jaren heen al meer geaccepteerd en beide soorten zijn wel min of meer op natuurlijke wijze in onze gebieden terecht gekomen. De brandgans is vermoedelijk blijven hangen na winterse perioden en de grote Canadese gans is vermoedelijk langzaam maar zeker afgezakt naar onze regionen.

De brandgans is meer een koloniebroeder, maar in ons gebied is dat minder aan de orde. Ze zitten verspreid over het gebied maar wel voornamelijk in SW.

De grote Canadese gans zit vaak behoorlijk verstopt langs de randen van de deelgebieden, waardoor ze vaak ook moeilijk zijn te ontdekken.

Kievit (14-20-15-6) en tureluur (15-17-13-7)

Deze dramatische daling van beide soorten was niet voorzien. Ondanks dat landelijk de kievit en de tureluur ook achteruit gaan zouden deze soorten het juist in het westen van het land iets beter moeten doen, ten minste dat zou dan gelden voor de zoute delen van ons deel van Nederland. De BS is in dat opzicht toch net als de rest van de weidegebieden in ons land. Mogelijk dat een slechte reproductie uit voorgaande seizoenen door te weinig voedsel en predatie deze soorten ook nu parten spelen.

Graspieper (40-59-68-46) en witte kwikstaart (8-9-7-3)

Beide soorten zijn met grote regelmaat op de verschillende delen van de BS waar te nemen. Echter is de graspieper een echte broedvogel van de grazige delen en de witte kwikstaart is juist een gelegenheidsbroeder, bijvoorbeeld onder bruggetjes, in de vogelkijkhut, maar ook in ruige stukjes onder graspollen.

De aantallen van voornamelijk de graspieper fluctueren behoorlijk. Ondanks dat het nu een laag aantal is zou het zo maar kunnen zijn dat dit volgend seizoen weer positief uitpakt. Of dat bij de witte kwikstaart ook zo is, valt nog maar te bezien, want de soort lijkt het weliswaar overal redelijk te doen, maar in de BS lijken de cijfers anders te zeggen. Bij beide soorten zou het slechte weer een grote rol kunnen hebben gespeeld.

Heggenmus (22-26-17*-13)

Deze soort is wederom in aantal afgenomen. De landelijke trend is ook licht afnemend, dus dit past helaas in het beeld. Toch zou een gebied als de BS juist nog steeds een geschikte biotoop zijn, vooral de kleinschalig dichte begroeiing van o.a. de braam en kleine wilgenbosjes met ondergroei zijn goede locaties. Dus mogelijk is er iets anders aan de hand, wellicht dat de weersomstandigheden ook hier een rol hebben gespeeld.

Bosrietzanger (75-125-141*-104), kleine karekiet (95-124-112*-107)

Bij de bosrietzanger en de kleine karekiet is niet duidelijk waarom deze terugval ontstaan is. Nog altijd zijn de aantallen redelijk, maar gelet op het oppervlak en de grote hoeveelheid geschikt biotoop zouden in bepaalde deelgebieden hogere aantallen verwacht mogen worden. Ook een eventueel lagere terugkomst van deze soorten uit hun overwinteringsgebieden kunnen hieraan bij hebben gedragen.

Grasmus (45-88-56*-32), zwartkop (17-14-15-10) en de rietgors (74-87-73*-59)

Deze drie soorten hebben eveneens door onverklaarbare wijze een tegenvallend seizoen achter de rug. Vooral de grasmus en de rietgors zijn al een paar jaar achtereen behoorlijk aan het dalen. Voor wat betreft de rietgors kan de dichtheid en de kwaliteit van het riet nog een reden zijn, maar de grasmus zou op het eerste gezicht toch genoeg geschikt biotoop moeten hebben. Mogelijk zijn de slechte omstandigheden in het overwinteringsgebied hier een oorzaak van.

Voor wat betreft de zwartkop is niet echt bekend wat de oorzaak van de afname is, omdat juist deze soort het behoorlijk voor de

Grasmus

Rietgors

wind gaat. Het is een uitgesproken bosvogel. De BS is geen uitgesproken bosgebied, sterker nog de bosvorming die aanwezig is wordt getolereerd, maar mag zeker geen grotere vormen aannemen. Wellicht dat de bosvorming iets afneemt, omdat de iets langer blijvende hogere waterstand en de vraat van de bever de schaarse bosjes in kwaliteit laten afnemen.

Zwartkop

5.2.2.2 Nieuw

Nieuwkomers voor dit gebied zijn de volgende soorten:

Soepgans (1): Deze boerengans is niet direct de soort waar NM in de BS blij mee is. Samen met de soepeend, die zelden in de BS wordt waargenomen, zijn dit hopelijk incidenten.

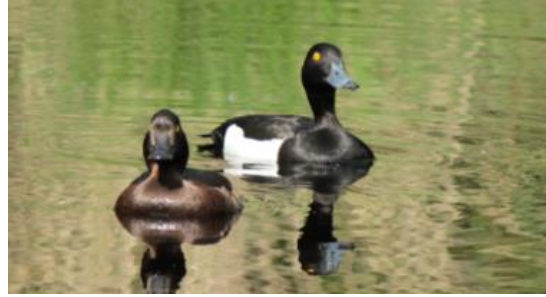
Gaai (1): of deze soort blijft moeten we afwachten. De gaai lijkt meer een gelegenheidsbroeder in dit gebied.

Goudvink (1): in de bosjes bij de oostelijke parkeerplaats van SW heeft zich dit jaar een goudvink gesetteld, althans dat is het vermoeden. Er is één waarneming gedaan van een zingend mannetje. Volgens de Sovon-normen mag voor deze soort dan een territorium genoteerd worden. De locatie is mogelijk geschikt, maar of de soort hier echt tot broeden komt zal de toekomst uit moeten wijzen.

5.2.2.3 Extreem gestegen

Kuifeend (2-2-1-5)

Kuifeend is een late broedvogel. Dat is mede een reden waarom mogelijke broedgevallen over het hoofd gezien zouden kunnen worden. De meeste tellers zijn half juni al klaar, dat vooral vanwege de toegankelijkheid van het gebied. Het feit dat er nu alsnog vijf territoria zijn genoteerd heeft meer te maken met zichtwaarnemingen van paartjes en of andere territoriale aanwijzingen. Ook SW (2) doet hierbij een duit in het zakje.

Cetti's zanger (21-32-33*-41)

Voor deze soort lijkt de stijging nog niet te stoppen. Kennelijk voelt de Cetti's zanger zich hier goed thuis.

Snor (1-0-0*-15)

De snor is in de BS een broedvogel van de laatste jaren, althans dat de vogel het gebied echt is gaan bezetten. In 2023 waren dit er al 8. Dit jaar overtreft dat dus weer ruimschoots. Dat heeft mogelijk te maken met een grote groep die de overwinteringsgebieden heeft overleefd en dat voor deze soort de BS al in beeld was. De soort is verdeeld over het gehele gebied met het zwaartepunt in SW (5).

Tjiftjaf (27-39-43*-60)

Ook de tjiftjaf lijkt zich thuis te voelen in de BS. Misschien heeft dit ook wel te maken met het steeds warmer worden van de winters. Steeds meer tjiftjaffen blijven in Europa overwinteren, daarmee is de overlevingskans aanzienlijk vergroot. Ze zijn vroeg in de gebieden, de eerste worden begin maart al gehoord en kunnen zo ook vroeg beginnen met broeden. Hierdoor is er meer tijd voor een tweede broedsel en betere kans op reproductie.

5.2.2.4 Gelijk gebleven of incidentele broedvogels

Ongeveer 32 soorten zijn in meer of mindere mate gelijk gebleven. Daarnaast willen we ook de onregelmatige broedvogels hieronder scharen.

We kunnen deze drie groepen als volgt verdelen

- afwezig 10;
- min of meer gelijk 32;
- weer aanwezig 3.

Afwezig (10): Nijlgans, wintertaling, soepeend, havik (deelgebied B), bontbekplevier, grutto, holenduif, grote bonte specht, spotvogel, pimpelmees. Deze soorten zijn ook overwegend incidentele broeders. Ondanks dat de havik eigenlijk in deelgebied B een broedvogel is, welk deelgebied dit jaar niet is geteld, is het vermoeden dat de havik dit jaar geen territorium heeft gehad in het gebied. Er zijn althans geen territoriumindicerende waarnemingen gedaan. Vier keer is de havik gezien, drie keer in maart (A 2 en B 1) en 1 keer in mei (G 1). Al deze waarnemingen betroffen slechts jagende exemplaren, waarvan niet met zekerheid gezegd kan worden dat ze bij het territorium van deelgebied B thuishoren.

Gelijk gebleven (32): alle overige soorten zijn min of meer gelijk gebleven (tussen plus of min twee): knobbelzwaan, bergeend, krakeend, wilde eend, zomertaling, slobeend, middelste zaagbek, bruine kiekendief, buizerd, waterral, waterhoen, scholekster, houtduif, turkse tortel, koekoek, gele kwikstaart, nachtegaal, roodborsttapuit, merel, zanglijster, sprinkhaanzanger, braamsluiper, baardman, koolmees, ekster, zwarte kraai en groenling.

Met een iets groter verschil, allen in de min, maar niet dramatisch, de winterkoning, tuinfluiter, vink, putter en kneu.

(zie voor getallen **tabel 4** op pagina 18).

Weer aanwezig (3): kokmeeuw, kluut (zie beschrijving hieronder), snor (zie hoofdstuk 5.2.2.3 hierboven).

Onderstaande soorten worden nog even extra beschreven

Waterhoen (0-0-1-1)

Het waterhoen is een incidentele broedvogel.

Deze was in de beginjaren van de BS-tellingen 1991 tot en met 2000 een redelijk vaste broedvogel.

Na die periode is het een onregelmatige broedvogel geweest met maximaal 1 tot 2 territoria.

Opmerkelijk was wel dat in 2023 3 territoria genoteerd konden worden (1 in D, F, en SW).

Kluut (7-1-0-1) (tabel 7)

Tot 2014 heeft de kluut in de deelgebieden A en D met kleine aantallen gebroed, daarna is met de komst van SW de kluut verplaatst. De aantallen vlogen omhoog, althans dat was de eerste twee broedseizoenen van SW het geval, om vervolgens weer in te storten naar 1 territorium. Vanaf 2016 bleven de aantallen dus weer als vanouds laag tot geen territorium. Kennelijk was SW in de eerste jaren supergeschikt. Het instorten van de populatie maakt duidelijk dat het leefgebied en de omstandigheden voor de kluut zeer specifiek zijn. De cijfers blijven rond de 0 tot 3 hangen. Kennelijk moet de BS gezien worden als een gebied waar deze soort incidenteel broedt.

Tabel 7 Overzicht kluut 1984 t/m 2023

Kluut												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	0	0	6 A, D	*	*	*	*	3 A, D	3 A, D	4 A, D	7 A, D	9 A, D
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	5 A, D	5 A, D	5 A, D	1 D	0	*	14 A, D	9 A, D	8 A, D	6 A, D	0	0
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	0	5 A, D	8	2 A, D	3 A, D	1 D	85 SW	78 SW	1 SW	10 SW	7 SW	3 SW
Jaar	2020	2021	2022	2023	2024							
Aantal	1 SW	1 B	0	2 SW	1							

Kokmeeuw (1):

In 2016 is de kokmeeuw plotseling als kolonie gevestigd in SW, maar helaas was daarna ook het feest gelijk weer verleden tijd. Tot er dit jaar weer één territorium genoteerd kon worden. Deze soort zou juist wel een soort kunnen zijn die op de BS hoort. SW is de aangewezen locatie waar kokmeeuw geschikte broedlocatie kan vinden. Laten we hopen dat dit dan ook weer gaat gebeuren. Het zou wel gewenst zijn dat er kleine lichtbegroeide eilandjes ontstaan waar de kokmeeuw iets veiliger kan broeden, zodat grondpredatoren minder kans hebben om de soort dusdanig te verstoren dat zij zal beslissen weg te blijven.

Grutto (1-6-3-0) (tabel 8)

De grutto is verdwenen uit het gebied. Alleen in SW is begin april één waarneming gedaan. De toekomst zal leren of dit zo blijft.

Tabel 8 Overzicht grutto 1984 t/m 2024

Grutto												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	2 D	6 D	12 D	*	*	*	*	14 D	15 D	10 D	20 D	16 D
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	16 D	12 D	12 D	8 D	5 D	*	1 D	4 D	3 D	1 D	4 D	3 D
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	2 D	6 A, D	5 D	3 A, D	1 A	2 D	6 SW	5 SW	2 A, SW	2 A, SW	1 SW	0
Jaar	2020	2021	2022	2023	2024							
Aantal	6 D, SW	1 SW	3 A, D, SW	3 D, SW	0							

Spotvogel (0-1-1-0) (tabel 7)

Dit is een onregelmatige broedvogel voor de BS. Dus eigenlijk kan niet veel gezegd worden over deze soort.

Tabel 7 Overzicht spotvogel 1984 t/m 2023

Spotvogel												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	0	1	0	*	*	*	*	0	0	0	0	1
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	1	1	0	0	0	*	0	1	4	2	2	2
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	2	C1	C1 G1	0	C1 G2	D1 E1	G1	B1	0	B1	0	B2 D1
Jaar	2020	2021	2022	2023	2024							
Aantal	G1	B2 D1 F2	G1	F1	0							

Fitis (68-73-66-63) (tabel 10)

De fitis heeft een aantal hele rijke jaren gekend, maar een paar jaren geleden leek de trend toch dalend te zijn. Deze daling leek even te stabiliseren, maar is toch nog even doorgezet. De deelgebieden B, D, F en SW zijn het meest in trek. Vooral F kende in het verleden hoge aantallen. In de goede jaren was deelgebied F goed voor rond de 30 territoria en enkele jaren zelfs hoger. Als deze soort voor deelgebied F er dan even uitgelicht wordt (zie onderste regels in **tabel 10**), dan zien we vanaf 2009 tot en met 2021 het volgende verloop: de aantallen variëren, maar blijven tot 2019 hoog (tussen de 28 en 47) en daarna zakken ze ineens tot 17 in 2023. Vergeleken met de aantallen voor de gehele BS in 2024 (63) lijkt het er dan sterk op dat in deelgebied F mogelijk ook in 2024 een lagere score is geweest.

Tabel 10 Overzicht fitis en uitgelicht deelgebied F 2009 t/m 2023

Fitis												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	68	51	63	*	*	*	*	65	60	86	84	106
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	112	130	110	118	106	*	116	122	133	117	108	115
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	107	89	72	105	82	66	65	70	66	77	74	70
Jaar	2020	2021	2022	2023	2024							
Aantal	80	72	66	73	63							
Fitis (deelgebied F)												
Jaar	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2021	2023	2025	2027	2029	20231
Aantal	47	46	29	39	28	29	18	17				

Veldleeuwerik (26-29-21-26), graspieper (40-59-68-46), gele kwikstaart (10-11-6-5) (tabel 11):

De veldleeuwerik heeft wederom een topjaar gekend met 26 territoria, in vergelijking met de vorige jaren 2018 (26), 2020 (29), 2021 (26). Vooral deelgebied D is bij uitstek het meest favoriete deel van de BS waar de veldleeuwerik zich thuis voelt.

De graspieper heeft met 46 territoria middelmatig gescoord. De topjaren lagen in de jaren 2019 tot men met 2023 (57-68).

De gele kwikstaart is stabiel vergeleken met afgelopen drie jaar. Daarvoor waren vier goede jaren van 8 tot 11 territoria. De topjaren lagen in de jaren tachtig en negentig (tussen de 10 en 19) territoria. Dat aantal lijkt voorlopig nog ver weg.

Hierna volgt **tabel 11** waarin het vergelijk met de beginjaren van de inventarisatie in de BS vanaf 1984 tot 2008 gemaakt kan worden. Daarbij weer opgemerkt dat de laatste drie jaar van deze periode steeds één deelgebied niet geteld werd en dat vanaf 2008 tot heden twee deelgebieden niet geteld konden worden.

Tabel 11 Overzicht veldleeuwerik, graspieper en gele kwikstaart 1984 t/m 2022

Veldleeuwerik												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	17	14	20	*	*	*	*	8	9	9	11	12
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	7	5	7	7	5	*	5	7	4	3	9	6
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	7	10	4	9	6	6	15	12	19	16	26	21
Jaar	2020	2021	2022	2023	2024							
Aantal	29	26	21	23	26							
Graspieper												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	21	17	24	*	*	*	*	10	12	15	15	19
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	18	17	17	13	10	*	9	9	10	7	6	6
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	28	8	9	18	18	23	23	23	26	50	41	57
Jaar	2020	2021	2022	2023	2024							
Aantal	61	62	68	66	46							
Gele kwikstaart												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	16	16	19	*	*	*	*	17	10	13	17	13
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	14	16	14	15	13	*	16	6	8	12	6	4
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	2	1	2	2	1	2	1	2	3	8	10	10
Jaar	2020	2021	2022	2023	2024							
Aantal	11	5	6	7	5							

*1987 t/m 1990: de gegevens van deze jaren zijn niet bekend.

*2001 niet geteld i.v.m. mond- en klauwzeer periode.

Geel geaccentueerd: laagste waarde per soort.

Blauw geaccentueerd: hoogste waarde per soort.

Veldleeuwerik

Graspieper

Gele kwikstaart

5.3 Niet broedvogels

Hieronder zijn enkele leuke en opmerkelijke waarnemingen van de tellers voor 2024 vermeld (tabel 12). Het betreft soorten die bijna allemaal als vaste gast aanwezig zijn als niet broedvogel in de BS.

Tabel 12 Opmerkelijke waarnemingen

Soort	Aantal	Bijzonderheden
Aalscholver		Algemeen foeragerend
Roerdomp	1	01-05 G1 gehoord vanuit Korendijkse Slikken, 17-05 C1 overvliegend
Grote zilverreiger	2	13-04 A1, 06-05 SW1 - verblijvend en overvliegend
Blauwe reiger		Algemeen foeragerend en overvliegend
Lepelaar		Enkele waarnemingen overvliegend G en foeragerend A2 SW3
Wilde zwaan	1	Verblijvend
Smient	2	Paar SW
Wintertaling		Meerdere deelgebieden tot in begin mei (hoogste aantal 19)
Pijlstaart	10	27-03 A6, 16-05 SW4
Brilduiker	5	Verblijvend Haringvliet
Grote zaagbek	2	27-03 A2 verblijvend en foeragerend
Blauwe kiekendief	3x	14-03 D1, 15 en 25-03 G1 jagend
Zeearend	1	01-04 C1
Havik	3x	17 en 27-03 A1, 23-03 C1, 12-05 G1 allen jagend
Smelleken	1	15-03 D1, 12-05 G1
Slechtvalk	1	01-04 C1, 28-05 SW1
Torenavalk	1	Regelmatig jagend in het gebied
Zilverplevier	1	11-06 SW1
Bonte strandloper	1	17-05 SW1
Bokje	4	25-03 G1, 07-04 G3
Watersnip		Regelmatige gast in de meeste deelgebieden
Witgatje	1	06-05 SW14
Grutto	1	06-04 SW1
Wulp	1	11-06 SW1 foeragerend
Regenwulp	1	07-04 G1
Groenpootruiter	5	27-04 SW4, 01-05 G3
Oeverloper	10x	27-04 SW1, 01-05 G1, 06-05 SW2, 08-05 A4, 12-05 G1, 17-05 A1
Stormmeeuw		Foeragerend SW
Zilvermeeuw		Algemeen overvliegend
Kleine mantelmeeuw		Regelmatig overvliegend
Pontische meeuw	1	06/17-04 SW1
Grote mantelmeeuw		Overvliegend over Haringvliet en verblijvend op SW
Visdief		Foeragerend over het Haringvliet
Zwarte stern	3	06-05 ZW3
Gierzwaluw		Algemeen foeragerend, soms in grote groepen
Boerenzwaluw		Foeragerend
Oeverzwaluw	1	08-05 A1
Roodborst	1	01-04 A1
Tapuit	1	27-04 SW1
Kramsvogel	1	15-03 A1
Paapje	2	02-05 E1, 12-05 G1
Staartmees	1	07-04 G1

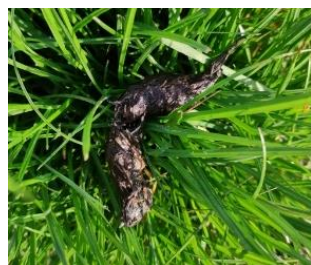

27 april 2024 Groenpootruiter in SW

6 Zoogdieren

De tellers hebben dit jaar zes verschillende zoogdieren aangetroffen. De ree werd het meest waargenomen, vaak wel alleen het blaffen. Naast de ree is ook de haas met regelmaat gezien, maar deze valt vanwege zijn formaat in de hoge begroeiing veel minder op, maar in deelgebied D vallen ze daarentegen wel weer gemakkelijk op.

De bever is dit seizoen vier keer gezien. De burchten zitten inmiddels verspreid over enkele deelgebieden. Of ze allemaal daadwerkelijk gebruikt worden als vaste verblijfplaats is niet zeker. De dieren zijn niet echt schuw, maar zien de mens toch wel als gevaar en duiken mogelijk al weg voordat de tellers de kans krijgen om ze vanuit de hoge vegetatie waar te nemen.

vossendrol in SW

Er zijn dit jaar drie waarnemingen gemeld van de vos. Of dit allemaal afzonderlijke individuen zijn valt niet te zeggen. Gelet op het feit dat er in 2022 een vos met jongen was gezien, zou het dus zo maar kunnen zijn dat deze jongen in de BS zijn blijven hangen. Dan nog kunnen we stellen dat er maar weinig waarnemingen zijn gedaan na zoveel uren in het veld te zijn geweest. Mogelijk is hun leven meer verborgen dan dat verwacht werd, althans in dit gebied. Al verraden de vossendrollen vaak wel hun aanwezigheid.

De vele molshopen zorgen soms voor onverwachtse (bijna) struikelingen. De hoeveelheid mollen zullen we nooit goed in kunnen schatten. Het is zeker leuk dat één van de tellers dan ook een mol heeft gezien. Dit bewijst dat de mollen zeker actief zijn in dit gebied.

Zoals gebruikelijk heb ik hieronder (**tabel 13**) nog even een overzicht geplaatst van de zoogdieren en eventuele bijzonderheden die zijn waargenomen in de BS.

Ook de spitsmuis (spec) is een toevalstreffer geweest en de betreffende teller heeft kennelijk goed opgelet. Later in het seizoen heeft de zoogdierwerkgroep onder leiding van Jan Alewijn Dijkhuizen een muizeninventarisatie uitgevoerd in deelgebied C. Het doel was vooral om vast te stellen of de noordse woelmuis in de BS voorkwam. Helaas is deze soort in dit onderzoek niet waargenomen, maar daarentegen zijn er wel andere leuke soorten gevangen. (**tabel 14**).

Tabel 13 Zoogdieren

nr	Soort	Aantal	Bijzonderheden
1	Mol	1	A1, Molshopen over het hele gebied aanwezig
2	Spitsmuis spec	1	A1
3	Bever	4	Deelgebieden A1, G1 en SW2
4	Ree	21	In alle deelgebieden waargenomen A1, C1, D15, E1, G1 en SW2
5	Haas	15	Deelgebied A1, C2, D7, SW5
6	Vos	3	Deelgebied A1, C1 en SW1

Tabel 14 Resultaten muizenonderzoek

nr	Soort	Aantal	Bijzonderheden
1	Dwergspitsmuis	2	Op twee verschillende plaatsen gevangen.
2	Bosspitsmuis	1	
3	Rosse woelmuis	1	
4	Dwergmuis	55	
5	Bosmuis	128	Hoog aantal